

Oahppoplána – Jo3 boazodoallofága

Sámediggi mearridan láhkaásahussan 15.06.2021, láchkavuodđu:
suidnemánu 17.b 1998 nr 61 láhka vuodđoskuvlla ja
joatkkaoahpahusa birra (oahpahusláhka) § 6-4 nubbe lađas

Oahppoplánakoda: REI03-02

Gusto 01.08.2022 rájes

Oahppoplána – Jo3 boazodoallofága

Oahppoplánakoda: REI03-02

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Jo3 boazodoallofágas lea sáhka dan birra movt bohccuiguin bargat, okto dahje siiddas. Das lea maiddá sáhka hoaidit bohcco ja eará luondduresurssaid guoddevaš vugiin. Fága galgá maiddá leat veahkkin seailluhit ja viidáseappot fievrredit sámi kultuvrra, ja duddjot vuođu boazodollui ođđajurddašeami ja ovdánahttima. Boazodoallofága galgá leat mielde loktemin árvoháhkama ja addá lassiváikkuhusaid báikkálaččat, nátionálalaččat ja sirkumpolára. Jo3 boazodoallofága galgá sihkkarastit ahte boazodoalus leat máhtolaš boazobargit. Boazodoallofága addá mánggabealat gealbbu mii lea ávkin muđui servodahkii. Guovddášis boazodoalu ovdánahttimis lea sorjavašvuohta ja ovttasdoaimman luonddu ja olmmošlaš aktivitehtaid gaskkal.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkame oahpahusa árvovuođu. Jo3 boazodoallofága galgá váikkuhit dasa ahte álgoálbmogiid árbevirolašmáhttu, kultuvra, árbevierut, giella ja eallinvuohki fievrriiduvvojit viidáseappot. Boazodoallofágas lea luondduruovttudoallu ja pástoralisttalaš doallovuohki vuođđun mas ovttasbargu ja searvevuoha lea guovddášis. Boazodoallofága ráhkkanahhtá oahpahalli kritihkalaččat jurddašit, geavahit etihkalaš diehtomielašvuođa ja boazodoallofágalaš gealbbu vai ovdána ja ipmirda movt guohtunguovvluid galgá áimmahuššat ja hálddašit guoddevaš vugiin. Fága galgá leat mielde addime máhtu bargi vuoigatvuođain ja golmma-bealát ovttasbarggu mearkkašumis, mas bargoaddi, bargi ja eiseválddit barget ovttas ovdánahttit buoret bargoeallima.

Guovddášelemeanttat

Boazu ealáhusvuođđun

Guovddášelemeanttas boazu ealáhusvuođđun lea sáhka bohcco dárbbuin iešbirgejeaddji eallin luonddus, ja dasa guoski árbevirolaš boazodoallomáhtus. Viidáseappot lea sáhka dan gealbbus mii boazodoalus lea biebmobuvttadeaddjin ja kulturguoddin. Das lea maid sáhka ipmirdit movt resursa- ja areálahálddašeapmi, elliidčálgu, álbmotdearvvašvuohta, biebmosiikarvuoha ja biras- ja dálkkádatrievdamat gusket boazodollui.

Geavatlaš boazodoallu

Guovddášeameanttas geavatláš boazodoallu lea sáhka árbevirolašmáhtus, fágagielas, doallovugiin, doaimmaheamis ja etihkas. Geavatláš boazodoallu addá gealbbu boazodoallobargguin geavahit árbevirolaš ja ođđaáiggi teknologijja. Guovddášeameanta bidjá fuomášumi movt ángiruššan váikkuha loahppabohtosiidda ja ođđa buktagiid ja bálvalusaid ovdánahttimii boazodoalus.

Dearvvašvuhta, biras, sihkarvuhta ja kvalitehtasihkkarastin

Guovddášeameanttas dearvvašvuhta, biras, sihkarvuhta ja kvalitehtasihkkarastin boazodoalus lea sáhka fuolahit iežas ja earáid dearvvašvuođa ja sihkarvuođa ja birrasa ja buvttadansihkarvuođa boazodoalus. Guovddášeameantta galgá veahkkinn addit ipmárdusa vuđolaš sihkarvuođas ja rutiinnain ja máhtu mo dorvvolaččat bargguid doaimmahit. Das lea maid sáhka gulahallat ja ovttasdoaimmat kvalitehtasihkkarastima dihte.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuhta ja eallimis birgen

Jo3 boazodoallofága fágaidrasttideaddji fáttás álbmotdearvvasvuhta ja eallimis birgen lea sáhka sealluhit ja viidáset ovdánahttit árbevirolašmáhtu ja ahte oahpahallit geavahit dán gealbbu ovdánahttit positiiva iešgova ja oadjebas identitehta boazobargin.

Demokratiija ja mielborgárvuhta

Jo3 boazodoallofága fágaidrasttideaddji fáttás demokratiija ja mielborgárvuhta lea sáhka gulahallamis, ipmirdeamis ja searvamis demokrátalaš, politihkalaš ja servodatekonomalaš proseassaide mat stivrejit ealáhusdoaimmaheami. Das lea maiddá sáhka dahkat oahpahalliid diehtomielalazažžan iežasaset rollii álgoálbmotealáhusa ealáhusbargin báikkálaččat, našuvnnalaččat ja sirkumpoláralaččat.

Guoddevaš ovdáneapmi

Jo3 boazodoallofága fágaidrasttideaddji fáttás guoddevaš ovdáneapmi lea sáhka árbevirolašmáhtu ja bargovugiid árvvoštallamis ja implementeremis vai sáhtta doaimmahit ja ovdánahttit guoddevaš boazodoalu ja háhkat birgejumi. Dat fáttmasta maid gealbbu árvvoštallat ekonomijja, birrasa ja kultuvrra belliid hálddašeamis ja doaimmaheamis. Das lea maiddá sáhka reflekteeret vejolaš dálkkádatrivvdadan váikkuhusaid boazodollui.

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat jo3 boazodoallofágas mearkkaša máhttit gulahallat, čilget ja vuođuštít iežas daguid. Viidáseappot mearkkaša dat ahte geavahit fágagiela ságastallamis ja ságaškuššat iešguđet ealáhusgulli bargguid birra. Dat mearkkaša maiddá čilget ja ovdanbuktit boazodoalu beroštumiid eará beroštusjoavkkuide.

Máhttit čállit

Máhttit čállit jo3 boazodoallofágas mearkkaša dokumenteret ja raporteret bargguid ja spiehkastemiid. Dat mearkkaša maiddá gulahallat ja dieđuid lonuhit sihke boazodoalus siskkáldasat ja maiddá earáiguin. Viidáseappot gullá dasa suokkardit ja reflekteeret čálalaččat fágalaš fáttáid ja čuolmmaid birra, ja čájehit

ipmárdusa das movt dálkkádatrivdamat váikkuhit boazodoalu doaimmaheami. Mearkkaša maid geavahit gálduid kritihkalaččat luohtehahtti vugiin.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat jo3 boazodoallofágas mearkkaša geavahit geavahanneavvagiid ja buvttaválddahasaid, lohkat kárttaid ja ipmirdit fágateavsttaid. Mearkkaša maiddáai orienteret guoskevaš lágain ja njuolggadusain. Viidáseappot mearkkaša dat ahte čađat háhkat ođđa dieđuid fágas ja háhkat alces máhtu digaštallamiin ealáhusa ja ealáhusberoštumiid birra, ja geavahit gálduid kritihkalaččat dárkkistahtti vugiin.

Máhttit rehkenastit

Máhttit rehkenastit jo3 boazodoallofágas mearkkaša geavahit loguid, kalkulašuvnnaid ja meroštallamiid, go pláne, čađaha ja dokumentere doaimmaid ja buvttadeami. Dat mearkkaša maiddáai ipmirdit guoskevaš tabeallaid, diagrámmaid, statistihka ja rehketoalu ja dulkot bohtosiid guhkit áiggis.

Digitála gálggat

Digitála gálggat jo3 boazodoallofágas mearkkaša geavahit digitála resurssaid čađahit meroštallamiid, ja lonohallat dieđuid doalus ja gulahaladettiin earáin. Viidáseappot mearkkaša dat geavahit digitála reaidduid, kárttaid ja neavvuid ja dulkot bohtosiid ja variašuvnnaid guhkit áigge badjel.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan jo3 boazodoallofágas

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahpahalli galgá máhttit

- plánet, čađahit, árvvoštallat ja dokumenteret iešguđet bargguid dihto bohccuin ja ealuin okto ja ovttasráđiid earáiguin
- árvvoštallat ja geavahit heivvolaš bargovugiid doallodili ja ealáhaga ektui, ja dihto bohcco ja ealu meahatalaga vuodul
- reidet dárbašiid ja reaidduid iešguđet bargguide, geavahit ja áimmahuššat ja hálddašit bargodávviid, teknihkalaš veahkkeneavvuid ja rusttegiid
- dovdat ja bagadit iežas ja siidaguimmiid bohccuid bealljemearkkaid, sohkaheali, agi, vuoimmi ja guolgga ja čorvviid vuodul
- válddahit árbevirolaš mearkumiid ja merket iežas dahje siidaoasi bohccuid
- fuobmát jus ovttaskas bohccos rievdá vuoibmi ja meahatalat ja álggahit heivvolaš doaibmabijuid gustovaš njuolggadusaid vuodul
- gulahallat eará boazobargiiguin, doallodili, ealáhaga eanadaga, dálkkiid, doaibmadiliid ja dálkkádatrivdamiid birra ja heivehit bargguid ja siidadoalu dan mielde

- gulahallat earáiguin ja šiehtadit čohkkema ja eallobuktima gárddástallama hárrái, ja bargat oktasašbarguid gárddis ja doalvut ealu guohtumii
- välljet njuovvan- ja ealihanbohccuid, ja čilget välljema árbevirolašmáhtu, eallostruktuvrra ja buvttadanmihtu vuođul
- heakkahuhttit bohcco gustovaš njuolggadusaid mielde ja njuovvat ja rihttet bohcco gustovaš ráinnasvuođaprinsihpaid vuođul
- váldit vára ja ávkkástallat maid bohccos oažžu duodjeávnnašin ja árbevirolaš biebmoráhkadeapmái ja árvoštallat vejolašvuođa ođđa buktagiidda ja bálvalusaide
- geavahit beatnaga ja láidestanhearggi ulbmillaččat ja reflekeret ávkki das
- geavahit vásáhusvuođot máhtu ja ođđa vugiid dádjadit ja geahčadit eanadaga ja luottaid, časkilit ja dulkot lihkaemiid ja jienaid luonddus go galgá vándardit dorvvolaččat iešguđet dálkkiin, eanadagain ja siivun
- selvehit maid dálkkádatrivdamat daguhit ja ságaškuššat makkár guhkit áigge váikkuhusat dain leat boazodollui
- árvoštallat eallosturrodaga iešguđet eanadagain, jahkodagain ja heivehit siiddastallama dan mielde
- selvehit boazofievrredeami gustovaš njuolggadusaid mielde
- časkilit gos boazu lea johtalan ja guhton ja árvoštallat masttadanvára ja muitalit vejolaš masttademiid ja ovttasráđiid eará boazodolliiguin eastadišgoahtit masttademiid
- selvehit ja dokumenteret boraspiriid sihke árbevirolaččat, áicama, vuohttima ja ráppiid vuođul ja raporteret dan guoskevaš eiseválddiide ja árvoštallat ja čađahit iešguđet vaháteastademiid boraspiriid vuostá
- reflekeret iešguđet beroštusriiduid birra mat sáhttet čuožžilit boazodoalu guovdu ja makkár mearkašupmi boazodoalus lea servodahkii
- árvoštallat riskka ja evalueret dárbbu álggahit eastadandoaimmaid ja fuolahit dearvvašvuođa, birra ja sihkarvuođa
- selvehit ja čađahit heaggagádjuma ja heahteveahki
- árvoštallat ovttasráđiid earáiguin mo iežas ja siidda dagut ja välljemat váikkuhit luonddubirrasii, produktivitehtii, kvalitehtii ja ekonomijii
- bargat gustovaš mearrádusaid ja šiehtadusaid mielde mat regulerejit bargodili fágas, ja selvehit bargoaddi ja bargi geatnegasvuođaid ja vuoigatvuođaid

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá veahkehit ovddidit oahppama ja loktet gealbbu. Oahpahallit čájehit ja ovdánahttet gealbbu jo3 boazodoallofágas go sii geavahit máhtu, gálggaid ja jurddašit kritihkalaččat

prográmmafága bargguid čoavdimis. Bagadeaddji galgá láchčit dili vai oahpahallis lea mielváikkuheapmi ja oahppanmovtta oalgguhit iešguđetlágan bargguid bokte.

Bagadeaddji ja oahpahalli galgaba ságastallat fidnooahppi ovdáneami birra jo3 boazodoallofágas. Oahpahallit galget oažžut vejolašvuoda mitalit maid sii hálddašit, ja iežaset fágalaš ovdáneami reflekteret. Bagadeaddji galgá bagadallat viidásat oahppamis ja heivehit oahpahusa nu ahte oahpahallit sáhttet bagadallama ávkkástallat ja laktet iežaset gealbbu fágas.

Árvvoštallanortnet

Ovdal fágageahččaleami galget buohkat geat eai leat čuvvon dábálaš oahppomannolaga, leat ceavzán čálalaš eksámena mii lea ráhkaduvvon fága oahppoplána vuodul. Eksámen ráhkaduvvo guovddáš ásašusain ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Eksámenis ii galgga leat ráhkkanoassi

Jo3 boazodoallofága oahpahus galgá loahpahuvvot fágaiskosiin. Buohkat galget čađahit fágaiskosa, mii galgá čađahuvvot golmma bargobeivvis.